

3.) Príbeh kindervajca

Ročník:

6. ročník ZŠ

Tematický celok:

Amerika

Téma:

Geografia Ameriky

Téma GV:

Globálne problémy, nespravodlivý obchod

Čas:

45 minút

Pomôcky:

pracovný list/text zadania úlohy, mapa Ameriky, farebný papier alebo alobal, farbičky/fixky, nožnice, prázdne obaly z jogurtov, písacie potreby, kúsky čokolády alebo cukríky, hračky z kindervajíčok alebo ich náhrada, fiktívne peniaze čoko (žiaci ich môžu vyrobiť napríklad na hodine výtvarnej výchovy)

Ciele:

- uvedomiť si princípy a aktérov svetového obchodu
- naučiť sa rýchlo a správne rozhodovať
- pochopiť kultúrne a sociálne aspekty ovplyvňujúce životnú úroveň človeka
- orientovať sa na mape Ameriky a získať prehľad o rozmiestnení priemyselnej výroby

Postup:

Evokácia – 10 minút

1

Začnite príbehom o kindervajci: Je to výrobok, ktorý rozveseľuje deti, ale pomáha im aj s predstavivosťou a rozvíjaním manuálnych zručností podľa návodu. Prvé Kindervajce sa vyrobilo v Taliansku. Má aj svoju webovú stránku, <http://www.kindersurprise.cz/cz/>, kde sa dozviete všetky zaujímavosti. Záujem vyrábať kindervajcia má veľa firiem, nakoľko sú stále obľúbené u detí. Najviac ich vždy láka prekvapenie, ktoré sa v ňom ukrýva.

2

Pokračujte fiktívnym príbehom: Samozrejme, že podnikatelia aj z iných štátov uvažujú vyrábať kindervajcia. Minule volal strýko Fredy, že by rád vyrábal kindervajcia v Amerike. Obrátil sa na 6. B, keďže sa učia o Amerike, kde by mohol takúto pochúťku vyrobiť, a či by mu s tým nepomohli. Uvažuje o výrobe v mestách Boston a Rio de Janeiro, ale chce si vybrať len jedno. Ktoré mesto je lepšie na výrobu kindervajíčok? Je potrebné uvažovať o možnostiach odberu, ale aj o cene za dopravu.

3

Spolu so žiačkami a žiakmi vymenujte, čo všetko je potrebné pri výrobe kindervajca. Aký materiál sa používa a z čoho sa daný materiál vyrába? Ako pomôcka môže poslúžiť jedno kindervajce.

Pozn. Obal kindervajca je vyrobený z hliníka, na jeho výrobu je potrebný bauxit a veľké množstvo vody. Čokoláda sa vyrába z cukru, mlieka a kaka. Plastový obal sa vyrába z ropy, v ňom je ukrytá hračka spolu s návodom ako ju zložiť. Hračka vo vnútri je vyrobená tiež z plastu, ktorý je vyrobený z ropy. Výrobok ešte obsahuje aj návod z papiera.

Uvedomenie – 25 minút

4

Vyznačte v triede dve oblasti, z ktorých jedna bude Boston, a druhá Rio de Janeiro.

- 5** Rozdeľte žiačky a žiakov do niekoľkých skupín (približne 8 až 10) podľa nasledujúceho kľúča:
- 2 skupiny výrobcov (jedna z Bostonu, druhá z Rio de Janeiro)
 - 2 skupiny nákupcov (Boston a Rio de Janeiro)
 - 2 až 3 skupiny predajcov (voľne sa pohybujúce)
 - 2 až 3 skupiny obchodníkov (voľne sa pohybujúce)
- 6** Rozdajte všetkým opis úloh, ktoré si vylosovali alebo ktoré ste im prideliť (opisy úloh nájdete v Prílohe 1)
- 7** Vysvetlite žiačkam a žiakom priebeh hry a požiadajte ich, aby sa premiestnili do svojej časti triedy podľa toho, ktorú oblasť reprezentujú: Ocitli sme sa v dvoch rôznych oblastiach Ameriky, kde sa skúšobne vyrábajú kindervajíčka: v meste Boston a Rio de Janeiro. Každá oblasť má svojich výrobcov, ktorí vyrábajú kindervajíčka zo surovín, ktoré nakupujú od nákupcov. Nákupcovia získavajú suroviny od predajcov. Konečným odberateľom sú obchodníci, ktorí nakupujú hotové kindervajíčka od výrobcov. Každá skupina chce čo najviac znásobiť svoj zisk, takže výrobcovia tlačia na nákupcov, aby nakupovali čo najlacnejšie, a pritom chcú predávať hotové kindervajíčka tak, aby mali obe spriatelnené skupiny (nákupcovia a výrobcovia) čo najväčší zisk.
- 8** Každá skupina dostane fiktívne peniaze čoko (okrem výrobcov, ktorí dostanú peniaze až po predaji obchodníkom). Skupiny predajcov a nákupcov dostanú tabuľku nákupných cien výrobkov a dopravy (Príloha 2).
- 9** Skupina predajcov dostane komponenty/suroviny na výrobu kindervajíčok, ktoré sú vymenované v pomôckach. Každý predajca by mal ideálne dostať jeden druh suroviny, s ktorou bude obchodovať.
- 10** Nechajte žiačky a žiakov, nech si po prečítaní svojich úloh dohodnú v skupine taktiku a začnú hrať hru tak, aby čo najviac znásobili svoj zisk – v podobe čokopeňazí. Dozerajte na priebeh hry a poraďte žiačkam a žiakom, ak budú potrebovať Vašu pomoc.
- 11** Keď budete vidieť, že hra stagnuje, alebo naopak, že sa príliš rozbehla – ukončite ju. Stačí nechať žiačky a žiakov hrať približne 15 minút, aby sa vžili do toho, ako funguje svetový obchod. Po prerušení hry prejdite k reflexii.

Reflexia – 10 minút

- 12** Po skončení aktivity nasleduje diskusia:
- Ako ste sa cítili vo svojej úlohe? Páčila sa vám alebo nie? Vymenili by ste ju za inú úlohu? Prečo?
 - Ste spokojní/spokojné so svojim ziskom? Podarilo sa vám splniť svoje poslanie?
 - Vedeli by ste nájsť podobnosť medzi touto hrou a skutočným životom? Vedeli ste o tom, že takto podobne funguje svetový obchod?
 - Prečo je taký veľký rozdiel medzi nákupnými a obchodnými cenami výrobkov?
 - Je rozdelenie takýchto úloh vo svetovom obchode spravodlivé? Prečo áno, prečo nie?
 - K čomu smeruje úsilie o nákup čo najlacnejších surovín? Kam väčšina obchodných spoločností umiestňuje výrobu a odkiaľ dovážajú suroviny, aby mali čo najväčší zisk?
 - Čo znamenajú pojmy „offshoring“, „outsourcing“, spravodlivejší obchod a fair trade?
 - Aký vplyv na svetový obchod máme my ako spotrebitelia? Môžeme zmeniť tento kolobeh? Ako?

Príloha 1 - Opis jednotlivých úloh

VÝROBCOVIA - Úlohou výrobcov je zabezpečiť dostatočný počet výrobkov, ktoré budú predávať obchodníkom. Kindervajcia výrobcovia vyrábajú tak, že do jogurtového obalu vložia kúsok čokolády, hračku a papierový návod, a potom to celé zabalia do alobalu/papiera. Komponenty/suroviny, ktoré k výrobe potrebujú získať prostredníctvom svojich nákupcov sú teda: vonkajší hliníkový obal, vnútorný plastový obal, čokoláda, hračka, papierový návod. Výrobcovia priamo komunikujú iba so svojimi nákupcami, od ktorých berú tovar na výrobu kindervajčiek, a s obchodníkmi, ktorým predávajú hotové kindervajcia za čo najvýhodnejšiu cenu. Výrobcovia inštruujú nákupcov v priebehu hry o tom, čo pre nich majú nakupovať.

NÁKUPCOVIA - Nákupcovia budú nakupovať komponenty/suroviny od predajcov za fiktívne peniaze čoko. Nákupcovia sa vždy musia rozhodnúť, ktorý ponúkaný tovar kúpia. Aby mali čo najväčší zisk, rozhodujú sa väčšinou pre lacnejší tovar a musia uvažovať aj o doprave. Nie vždy je však lacnejší výrobok výhodnejší... Zakúpený tovar odovzdávajú výrobcovi, ktorí z neho vyrobia kindervajčičko. Snažia sa na každom výrobku zarobiť spolu s výrobcami, teda cena za komponenty na jedno vajíčko by mala byť nižšia ako cena, za ktorú hotový produkt predávajú výrobcovia. O taktike, čo nakupovať, sa v priebehu hry radia so svojimi výrobcami, pričom ceny komponentov a dopravy nájdú v tabuľke predajných cien surovín a dopravy.

PREDAJCOVIA - Predajcovia ponúkajú komponenty/suroviny za čo najvyššiu cenu nákupcom tak, aby zarobili čo najviac. Môžu odkazovať na kvalitu výrobku (napríklad, že čokoláda z Bogoty je síce drahšia, ale kvalitnejšia a podobne). Ceny svojich surovín nájdú v tabuľke nákupných cien surovín a dopravy.

OBCHODNÍCI - Obchodníci chcú kupovať iba také kindervajcia, ktoré budú spĺňať ich požadované kritériá čo najvyššej kvality (kindervajčičko je úplné len vtedy, ak obsahuje všetky zložky: vonkajší hliníkový obal, vnútorný plastový obal, čokoládu, hračku, papierový návod) a čo najlepšej ceny. Vyjednávajú iba s výrobcami.

Príloha 2

Materiál a mesto výrobcu	Cena	Doprava do Bostonu	Doprava do Rio de Janeiro
Plastové vajíčko / Los Angeles	6 čoko	1 čoko	2 čoko
Plastové vajíčko / Mexico City	8 čoko	2 čoko	1 čoko
Čokoláda / Bogota	5 čoko	2 čoko	1 čoko
Čokoláda / Chicago	3 čoko	2 čoko	3 čoko
Papier s tlačou / New York	1 čoko	1 čoko	2 čoko
Papier s tlačou / Dallas	1 čoko	1 čoko	1 čoko
Obal hliníkový / Detroit	3 čoko	2 čoko	1 čoko
Obal hliníkový / Buenos Aires	4 čoko	2 čoko	1 čoko
Hračka / Philadelphia	15 čoko	1 čoko	1 čoko
Hračka / Brasilia	15 čoko	2 čoko	1 čoko

Tabuľka nákupných cien surovín a dopravy